

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Spre scint'a onor. publicu.

Conferinti'a privata intr'unita in 4 Septembrie a. c. din o parte a barbatiloru, cari se aflau pe atunci in Sibiu, a gasitu cu cale, a esmite unu comitetu ad hoc de 7, pentru a cere dela inteligenti'a romana de prin t6te tienuturile opiniunile ei in privinti'a conduitei politice a natiunei romane transilvane in presentu si viitoriulu celu mai de apr6pe si anume in privinti'a tienerei unei adunari nationale.

Spre ecsecutarea celoru espuse mai susu, subsemnatulu comitetu s'a adresatu prin harthi'a sa ddt. 20 Septembrie a. c. (publicata in t6te diurnalele nationali) catru 120 inteligenti din diferite parti ale tieiei, dela cari pana inclusive 25 Octobre a. c. au intratu 21 respunsuri parte singulari, parte colective.

Dupa ce inse acestu micu numeru de respunsuri — facia cu multimea celoru intrebati — nu este nici cum de ajunsu, spre a fi privitu de spresiunea opiniunei generale la noi, mai vertosu candu si acest'a representa diverse pareri;

Dupa ce lips'a de atate respunsuri nu este nici cum constatarea necesitatei de vreo adunare nationala in timpul presentu;

Dupa ce acestu comitetu n'are alte instructiuni dela adunarea, care l'au alesu, 6r' elu nu -si p6te arog6 sie drepturi, cari trecu preste marginile modestei sale chiamari:

Comitetulu subsemnatu se vediu silitu a-si termin6 cu diu'a de adi lucrurile sale si a se dechiar6 de disolvatu.

Fiindu inse comitetulu de opiniune, ca avemu se tienemu la continuitatea n6stra de dreptu si ca nu putemu a paras6 terenulu ocupatu pana aici fara daun'a intereselor n6stre politice nationali, — opiniune multu confirmata chiaru si in dilele recente prin pres'a n6stra nationala.

Comitetulu ad hoc -si esprime convingerea, ca numai „Comitetulu nationalu centralu“ alesu de conferinti'a nationala din Mercuria in 1868 ar' fi (e!) chiamatu a lu6 initiativ'a in afacerile n6stre politice nationale, — cum si parerea de r6u, ca activitatea acelui comitetu s'a suspendatu, in fine ca e de a se conlucr6 la locurile competente pentru delaturarea acelei suspensiuni.

Ne-amu tienutu detori publicului cu aceste informatiuni. —

Sibiu, 30 Octobre 1871.

Comitetulu ad hoc.

Epistole anonime.

IV. Mare neintielegere domnesce la noi romanii cu respectu la functiunile publice si mai de apr6pe la functionarii de nationalitate roman6sca. In totu timpul, in care amu luptatu noi si parentii nostrii pentru emanciparea n6stra nationala, la t6te ocasiunile mari si in cele mai multe acte de statu, unulu din principalele postulate nationali a fostu, c6 in servitiulu statului si alu municipieloru se se aplice si functionari de nationalitatea n6stra, adica romanii curati, si inca in proportiunea nationalitatei

poporului romanescu. Argumentele cu care ne-amu proptitu acelu postulatulu alu nostru, le presupunu a fi cunoscute la toti lectorii dv6stra.

In urmarea unoru sacrificie si sbuciumaturi extraordinarie a succesu parentiloru nostrii, c6 in dilele Mariei Teresiei si mai alesu sub fiulu seu, marele Iosifu II. *), se se vedea romanii inaintati pana la cele mai inalte functiuni publice. Pucini, inse buni, unulu c6 unulu. Din acelu periodu s'au mai stracuratu cativa inca si pana in anii domniei imperatorulu Franciscu si Ferdinandu. Consiliariu de curte Mehiesiu, mare cancelariu Costa, mare cancelariu la curte Alecsiu Nopcea, man'a dr6pta a guberniului si a gubernatoriului, secretarii Samuilu Popu, fericitulu si bunulu Ladislau Vaida, consiliariu la tesaurariatu Iuhasu, secretariu totu acolo, neuitatulu Aronu Budai, vreo doi asesori la curtea de apelu (tabl'a reg.), acestia inse mai in urma renegati, unu comite supremu Vas. Nopcea, si inca celu multu vreo treidiecei functionari de ranguri mai subordonate, in totu cuprinsulu marelui Principatu alu Transilvaniei, cati adica se marturisea de romanii; renegati 6r6 mai multi. Acestia pana in an. 1848.

Intre anii 1849 si 1860 austriacii cunoscundu-si interesele lor mai bine decatu gubernulu aristocraticu ungurescu, inse si provocati barbatesce anume pana la 1851 prin deputatii nostrii nationali in Vien'a, precum si mai tard6u, sub absolutismulu consolidatu, impinsi de evenimente, -si propusera a forma si din romanii unu corpu micu de functionari cu bine intielesulu scopu, c6 se aiba ici colesa si miulocitori intre gubernu si poporu, se si castige pe romanii in partea lor, mai vertosu pe catu timpu aristocrati'a din tieia st6 retrasa si conspir6 diu'a n6ptea in contra austriaciloru si a tronului. In Octobre an. 1860 aflandune in locuinti'a dlui Dr. P. Vasiciu in Sibiu cu dd. I. Popassu si rep. I. Alduleanu, compuseramu unu catalogu de numele tuturor functionariloru de statu, sistemisati, cati se d6 pe atunci de romanii si st6 in functiuni de t6te gradele, incependu dela consiliarii cei mari pana diosu la cancelisti. Amu scosu unu numeru de 172, dicemu: una suta sieptediecei si doi functionari de statu romanii curati, si ne amu bucuratu, vediendu acestu progresu relative mare in ac6sta ramura a vietiei publice; pentruca unde pana la 1848 abia ai fi potutu afla in totu principatulu Transilvaniei vreo treidiecei de functionari romanii pronunciatu, acuma abia in diece ani numerulu loru ajunsu a fi preste incincitu. Pe atunci aveamu curiositatea de a numera si pe romanii renegati, ne a fostu inse preste potentia, pentruca aceia pe langa ce s'au fostu renegatu, apoi -si schimbasera si numele, in catu se nu mai scii, din ce familia se mai tragea; asia pe aceia ii lasaramu in scirea lui Dumnedieu.

Dupa cinci ani, adica dupa caderea sistemei ce se dicea Schmerlingiana, 6rasi amu numeratu cu unu altu amicu pe functionarii romanii transilvanii, cati se afl6 in servitiulu tieiei n6stre si in alu statului, si amu aflatu ceva preste 300, dicemu:

*) In adeveru mare! Ce vomu dice inse, candu vedemu, ca in timpul nostru epitetulu de Mare, Magnus, Grand, Gross, se aplica nu numai la 6meni de 6re-si-care val6re in statu si in beserica, ci adesea si la pitici, pare ca ar' fi totu Alecsandrii, Cesari, Traiani.

trei sute. Comitele N6dasdy si br. Reichenstein 6rasi ca scia ce facu; nu caut6 multu, si afl6 atati romanii apti, cati cerea ratiunile de atunci ale statului, in catu ei s'au insielatu numai in vreo patru s6u cinci.

Bine se insemnamu, ca in acelasi timpu alu lui Schmerling dintre maghiaro-secuii transilvanii se afl6 preste 700 (siete sute) in functiuni publice de statu si municipali, 6ra dintre sasi-germanii apr6pe la patru sute*). Acestea proportiuni inse maghiaro-secuiloru li se pareau cele mai mari dispropertiuni. De aceea veduramu cu totii, ca indata in an. 1866, adica cu inaugurarea sistemei ce mai domina pana astadi, unu numeru considerabile de functionari romanii f6 aruncatu pe strate, sub preteestu, ca ei au statu in sierbitiulu absolutismulu, (adica c6 si cei 700 de unguuro-secui), in adeveru inse cu totulu din alte cauze.

Cati functionari de nationalitate roman6sca se voru fi aflandu astadi in marele Principatu alu Transilvaniei, nu mai sciu de locu, pentruca nu mai suntu fericitu de a veni in atingere cu ddsale, si nici ca mi s'a intemlatu se dau preste vreunu almanachu s6u schematismu mai nou. P6te fi ca voru scii altii. Intr'aceea mi se spune, ca in aceste timpuri ar' fi multu mai pucini functionari romanii decatu au fostu pana la 1866 Mie cifrele citate pana acilea din trecut, -mi suntu de ajunsu la scopulu ce mi-amu propusu in ac6sta epistola. Scopulu meu este a semnala, c6 se dicu asia, d6ue impregiurari, relative opiniuni si contradictiuni sinistre, care s'au formatu la noi de cativa ani in c6ce cu respectu la functionarii publici.

Am premisu mai in susu, ca noi si parentii n6strii au pretensu totud6un'a si cu totu adensulu, c6 si dintre romanii se se aplice barbati calificati in functiuni publice. F6rte bine, si totu asia de bine, ca pana la anulu 1861 ne bucur6mu cu totii din t6ta anim'a, de cate-ori ne venea sciri despre inaintarea unoru confrati de ai nostrii in functiuni. Ce se vedi inse! Cu ocasiunea conferentiei nationale tienute la Sibiu in Ianuaru 1861 latenduse p'intre cei adunati faim'a, ca trei barbati romanii 6r6 destinatii de consiliarii guberniali cu comitele Em. Mik6 c6 gubernatoriu in frunte, mai alesu tenerimea de atunci se arat6 f6rte involburata, de unde si urm6 una scena f6rte neplacuta chiaru in faci'a siedintiei, care se repet6 a d6un'a di. Ce a fostu acea aparitiune, cum amu dice, subita? Nu cumva romanii s'au abatutu dela postulatuloru loru traditionale? Nu cumva ei acuma pretendea, c6 nici romanii calificati se nu mai intre in functiuni publice? O, nu, ci caus'a 6r6 cu totulu alt'a. Multi adica se temeau, ca sub sistem'a inaugurata prin diplom'a din 20 Octobre 1860 functionarii de nationalitate romana voru fi constrinsi a depune juramentulu celu vechiu, care oblig6 pe ori-ce individuu a lucra in t6ta viet'i'a sa in contra emanciparei natiunei romanesci, adica juramentu pe articlii din Approbate si Compilate. In siedinti'a II, a disei conferentie dn. Dim. Moldovanu, tocma pe atunci denumitu secretariu la cancelari'a de curte in Vien'a, dede ocasiune in modu generosu, de a talia nodulu gordianu. Dsa adica scotiendu decretulu de denumire, ilu depuse pe m6s'a conferentiei si cer6 pe facia opiniunea ei. Conclusulu adunarei

*) Vedi Schematismulu oficiale ungurescu tiparitu pe an. 1864 in Clusiu.

preste intréga tíer'a damu in cunoscintia parintiloru romani, ca la acésta meseria se afla aici locu de vr'o 10 invetiacei dela 14 ani in susu, cari se aiba si calificarea pentru unu meseriasiu, sciendu afara de romanesc inca una limba din cele 3 patriotice, catu de pucinu, si avendu atestatu de bo-tezu si de scóla. Cine póta vin'a, ca romanii nu se aplica mai cu deadensulu la meserie? — Cei ce potendu nu i indémna, nu i informéza despre avantajie unu meseriasiu. — Doritorii a invetiá ma-iestri'a de mesariu perfecta de mobile si edificiu se se indrepteze catra d. Vasilie L. Popovitiu in Brasiovu, Gróveri Nr. 1545, ori si la Redactiune. —

Literariu.

Georgie Lazaru. Se póte óre cá se fia unu singuru romanu, care se nu fia auditu ceva de nemuritoriulu Georgie Lazaru? Inse cati suntu acei romani, cari cunoscu trecutul acelu regeneratoriu?

Domnulu, séu odenióra ascultatoriu, apoi sucesoru in sacrulu oficiu alu instructiunei nationale, vechiulu directoriu Petru Poenariu, membru alu societatei academice romane -si tienù de a sa suprema datorintia a face cum amu dice, apotheos'a lui Lazaru, si mai inainte de a esi in Annali, a o da publiculu in editiune separata, éra alaturea demnulu respunsu alu lui G. Sionu sub titlu:

„Georgiu Lazaru si scól'a romana“. Memoriu de PETRU POENARIU. Discursu de receptiune in societatea academica romana, urmatu de discursulu tienutu la acésta ocaziune de G. Sionu in siedint'a solemná dela 8 Sept. 1871. Cu portretulu lui G. Lazaru si anexe. — Bucuresci, tipografiá Laboratoriloru romani, strat'a Academiei Nr. 19. —

Pretiuulu carticelei este 40 cri valuta austr. comptant.

Portretulu lui G. Lazaru se afla si separatu si se vende numai cu 10 cri, pentru cá se lu póta avé si tenerimea mai lipsita.

Cartic'a si portretulu se afla depuse la Redactiunea fóiei „Transilvani'a“, Brasiovu in piati'a Straieloru, se potu inse trage si prin librarii. — Din 10 ecsemplarie se dà 1 gratis. —

Tacitus, tradusu de Gavv. Munteanu, se afla de vendiare si la librari'a Sam. Filtsch in Sibiu 2 fl. 80 cr. De fórté bunu usu pentru junimea studiósá, care se ocupa cu traducerea clasici-loru latini. —

Novissimu. Nici in a 10 sied. nu potura lucra corpurile legislative din caus'a, ca nu va a se completa numerulu cerutu la decisiuni. Vomu si lucruri hide si frumóse din Romani'a; numai de periculu libertatiloru constitutionale se ve ferésca Ddiu, ca e la usia, cá petutindene. —

De Beust au scapatu antidualistii cu cehii. Mai. Sa prin scrisóre de mana l'a demisionatu din

caus'a sanetatei pelunga recunoscintia preanalta si lu denumi membru pe viétia in cas'a domniloru. Acum Lonyai si Andrassy, 2 maghiari in Vien'a, care si asia e capital'a Austro-Ungariei, pentru ca Ungari'a in diplomatia nu mai ecsista. — Se astépta cá Lonyai se fia presied. min. in Pest'a, pana candu se va afla cu cale, si va fi si la interne, ér' Ferd. Zichy min. de finantie. —

Prag'a 8 Nov. Adi luanduse inainte alege-rile la senatulu imperiale se respinsera cu unanimi-tate, dupa care catastrofa diet'a se inchise. Cu acésta si confusiunea a ajunsu culmea. Acum se va vedé, ce póte Andrassy fara federalismu — spre a multiumi popórele, ca fara pacea interna suntemu espusi. —

Rusi'a gata cu 1 mil. si 800 mii soldati mai recrutéza in Ianuariu; ea se apropia la o alian-tia cu Franci'a; — in contra cui, se scie. —

Nr. 429/pres. 1871.

3—3

Publicatiune.

La 13 Novembre a. c. se va tiené conferinti'a comitetului representativu alu comitatului Turdei, in opidulu Turd'a, incependu dela 10 óre ante-me-ridiane.

Obiectulu principale de pertractare va fi re-scriptulu ministeriului ung. r. de interne, referitoriu la operatulu de organizare a comitatului.

La care conferintia toti acei membrii ai com-itatului, cari locuiescu afara de comitatu, se con-chiama cu acea rogare, se binevoiésca a se infacisia atatu la acésta conferintia de mare insemnate, catu si la cea preliminará, tienenda la 12 Novem-bre a. c. totu in Turd'a.

Turd'a in 30 Octobre 1871.

Dela comitelesupremu alu comitatului Turdei.

Br. Georgiu Kemény m/p.,
comitelesupremu.

Schwarze et Bartha,

piati'a Nr. 16,

prestéza cu cunoscutai so-liditate

tóta specia de vestminte
de cavaleri

si oferéza o. p. una canti-tate mare pe alesu de cele mai nóue materie de sur-tuce, pantaloni si giletce cu pretiuulu celu mai mo-deratu. g. 5

BAZAR MARE

in Brasiovu in piati'a sub cas'a domnului
REMENYIK Nr. 326.

Amu onóre a incunoscintia pe on. p. locale si din giuru, ca in piati'a de aici amu deschisu sub firm'a improtocolata:

TUTSEK GÁBOR

unu mare comerciu de galanteria, porcelanu, sticla-ria, jocarii de copii s. a. sub titlu de

„Bazar mare“.

Avendu onórea a incunoscintia de acésta pe on. publicu, mi iau vóia deodata a i trage aten-tiunea si la acea impregiurare favorítoria, ca arti-culii mei de pretiu deosebitu suntu trasi din fabri-cele cele mai renumite interne si straine si cu cum-paratur'a dela prim'a mana me afiu in acea puse-tiune placuta, incatu speru, ca cu pretiurile eftinu ordinate voi merita multiumirea cumparatoriloru mei.

Depusulu meu afara de cele publicate mai susu e cu imbelsugare provediutu cu linguri si cutite de argintu de china, cu zaharnice si tabachere, di-verse candelabre s. a.

Amu depusu in comisiune pe alesu straordi-nariu si cu pretiu neaudit de eftinu corturi de matasa si alpaca, manusie de dame si cavaleri glace si de pele de cerbu cele mai fine de Prag'a si Pa-risu, cigarete de electru (chihliariu), pétra, spuma de mare, tievi de ciubuce curatu turcesci de cerésiu, cutite angle de mésa si buzunariu, totu feliuulu de tase si burse, cofere de drumu cu pandia englesa si pele si cu deosebire recomendu diversele porce-lane si marfa de sticlaria si service de espunere, de ceaiu, cafea, rosolia, dulcétia.

In sperantia, ca depusulu meu se va onorá cu numerósá cercetare, ve asecuresu, ca voiu face totu, pentrucá prin servitiulu acuratu si la comanda se meritu multiumirea deplina.

Comande de prin giuru se voru efeptui cu punctualitate, curendu si cu tóta onórea

1—3

Tutsek Gábor.

Cursurile

la bursa in 9 Nov. 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 58	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9	31 ¹ / ₂ " "
Augsburg	—	—	116	35 " "
Londonu	—	—	116	50 " "
Imprumutulu nationalu	—	—	57	20 " "
Obligatiile metalice vechi de 5 ^o / _o	—	—	67	20 " "
Obligatiunile rurale ungare	—	—	80	— " "
" " temesiane	—	—	77	75 " "
" " transilvane	—	—	75	25 " "
" " croato-slav.	—	—	—	— " "
Actiunile bancei	—	—	795	— " "
" creditulu	—	—	302	80 " "

„ALBINA“

institutu de creditu si de economii.

Terminulu pentru subscriptiunea de actiuni la „Institutulu de creditu si de economii „ALBINA“ se prolungesce prin acé-st'a pana in 30 Novembre cal. nou a. c. cu acelu adausu, ca alta prelungire nu va mai urmá la nici o intemplare.

Condiuniile remanu cele cunoscute.

Sibiu, 15 Octobre 1871.

Comitetulu fundatoriu.